

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 9. broj

26. veljače 2026.

cijena 300 Ft

Priča iz Mohača

FOTO: MOHÁCSI BUSÓJÁRÁS HÍVATALOS OLDALA

9. stranica

Intervju – Ivan Guban

4. i 5. stranica

Pokladna priredba u Zuglón

8. stranica

Hrvatski bal u Sambotelu

11. stranica

Porazna statistika

Mala naselja danas se nalaze u nezavidnom položaju jer je broj žitelja u stalnom opadanju. Za tridesetak godina u Santovu ih je, primjerice, šesto manje. Dok je 1990. bilo 2580 žitelja, danas je ih je manje od 2000.

Slična je situacija i na vjerskom polju, što nam potvrđuje i prošlogodišnja župna statistika. Prema tradiciji posljednjega dana u godini služe se mise zahvalnice na kojima se iznose statistički podatci o vjerskome životu, napose o broju krštenih, umrlih i vjenčanih, ali isto tako i o gospodarskom stanju župe uz izvješće o prošlogodišnjem proračunu te o planovima za novu godinu. Santovačka je župa jedinstvena po tome što se iznosi i statistika prema narodnosnoj pripadnosti. Prema tome u santovačkoj župi tijekom 2025. godine kršteno je ukupno 14 osoba, od toga osam djevojčica i šest dječaka. Prema narodnosnoj pripadnosti samo je jedan Hrvat uz 13 Mađara. No, valja znati da nisu svi rođeni i ne žive u Santovu. Prošle su godine umrle 24 osobe, 13 žena i 11 muškaraca, od toga sedam Hrvata i 14 Mađara, a sakramente je primilo šestero. Bilo je 14 prvopričesnika, a zanimljivo je da je od toga bilo deset dječaka i četiri djevojčice. Prema narodnosnoj pripadnosti bio je jedan Hrvat i 13 Mađara. Preklani i lani nije bilo krizmanja, koje se održava svake tri godine – dakle bit će ove godine, već po tradiciji, 13. svibnja u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici. Bila su svega dva vjenčanja, barem u Santovu, jer se ne broje vjenčanja u drugim župama. Kad je župnik 1994. došao u Santovo, bilo je 13 do 15 vjenčanja godišnje. Glavne razloge otkrivamo u ostarjelom stanovništvu, velikom odseljavanju mladih, ali isto tako i u sve slabijem življenju vjere. Mladi se sve manje vjenčaju i, ako se i vjenčaju, imaju samo građanski obred, a rjeđe crkveni.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Ovogodišnji parlamentarni izbori održat će se 12. travnja. Bit će to četvrti parlamentarni izbori od 2014. godine na kojima državne narodnosne samouprave, na temelju Zakona o narodnostima i Izbornog zakona, imaju isključivo pravo postavljanja tzv. narodnosnih lista.”

Parlamentarni izbori prilika su da se osvrnemo na protekla tri ciklusa, ali i na predstojeći parlamentarni ciklus te na status hrvatskog predstavnika – glasnogovornika – u Mađarskom parlamentu odnosno na predstavništvo 13 zakonom priznatih narodnosti u Mađarskoj.

Pravo postavljanja lista nacionalnih manjina na parlamentarnim izborima isključivo je pravo skupština državnih narodnosnih samouprava tih narodnosti. Riječ je o vrlo uskom krugu zastupnika koji se biraju s državnih lista jednu do dvije godine prije parlamentarnih izbora na izborima za lokalne organe vlasti i narodnosne samouprave. Te državne liste postavljaju civilne organizacije pojedinih narodnosti.

Na parlamentarnim izborima 2014. godine 13 državnih narodnosnih samouprava prvi je put, na temelju izbornog zakona, dobilo pravo postavljanja državnih narodnosnih lista. Tad nijedna lista nije ostvarila potreban broj glasova za osvajanje povlaštenog zastupničkog mandata, nego su sve ostvarile pravo na glasnogovornika. Na parlamentarnim izborima 2018. godine lista Njemačke državne samouprave ostvarila je dovoljan broj glasova (26 477) te osvojila povlašteno zastupnički (narodnosni) mandat.

Mađarski parlament ima ukupno 199 zastupničkih mjesta, od čega se 106 mandata dodjeljuje u pojedinačnim izbornim okruzima, dok se preostala 93 dijele prema broju glasova koje osvoje stranačke liste.

Za predizbornu kampanju Hrvatska državna samouprava dobila je 2014. godine 21,2 milijuna forinti, 2018. godine 15,8 milijuna forinti, a 2022. godine 23,5 milijuna forinti. Hrvatska lista na parlamentarnim izborima 2014. godine dobila je 1212 glasova od 1623 upisana birača, 2018. godine 1743 glasa od 2278 upisanih birača, dok je 2022. godine osvojila 1760 glasova od ukupno 2268 upisanih birača.

Na listi iz 2014. godine kandidati su bili, ovim redoslijedom: Mišo Hepp, Ivan Guban, Stjepan Blažetin, Joso Ostrogo-

nac, Jozo Solga, Angela Šokac-Marković, dr. Joža Takač, Andrija Handler i Jelica Pašić Draško.

Na listi hrvatske nacionalne manjine 2018. godine kandidati su bili: Jozo Solga, Ivan Guban, Joso Ostrogonac, Ana Gojtan, Edita Horvat-Pauković i Angela Šokac-Marković.

Na hrvatskoj listi 2022. godine kandidati su bili: Jozo Solga, Ivan Guban, Joso Ostrogonac, Vinko Hergović, dr. sc. Dinko Šokčević, Zorica Prosenjak Matola, Angela Šokac-Marković, Marija Pilšić. Prvih pet imena bilo je vidljivo na glasačkom listiću.

Ovogodišnji parlamentarni izbori održat će se 12. travnja. Bit će to četvrti parlamentarni izbori od 2014. godine na kojima državne narodnosne samouprave, na temelju Zakona o narodnostima i Izbornog zakona, imaju isključivo pravo postavljanja tzv. narodnosnih lista. Na temelju tih lista prvi kandidat može u parlamentu djelovati kao glasnogovornik ili, u slučaju osvajanja dovoljnog broja glasova, kao zastupnik s povlaštenim mandatom. Narodnosni predstavnici u Mađarskom parlamentu imaju potpuno ista prava kao i ostalih 199 zastupnika osim onog najvažnijeg – a to je pravo glasa na sjednicama Mađarskog parlamenta.

Hrvatska državna samouprava četvrti je put zaredom 2026. godine postavila listu hrvatske nacionalne manjine. Na čelu liste nalazi se Ivan Guban, a slijede Angela Šokac-Marković, dr. sc. Andrija Handler, Marija Vargović, Stipan Đurić i Robert Ronta. Pri sastavljanju liste vodilo se načelom ravnomjerne regionalne zastupljenosti – šest kandidata predstavlja šest hrvatskih regija u Mađarskoj.

U hrvatskom biračkom popisu 9. veljače 2026. ukupno je 2381 upisani birač. Brojke po narodnostima: Roma 9, veljače 2026. ima 40 254, Nijemaca 28 671, Hrvata 2381, Slovaka 1543, Rumunja 1175, Rusina 1114, Ukrajinaca 786, Srba 727, Grka 458, Poljaka 308, Slovenaca 278, Armenaca 234, Bugara 221.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatski turizam bilježi rekordne rezultate u 2025.

Mađarska ostaje jedna od najvažnijih zemalja iz kojih dolaze gosti

Hrvatski turizam u 2025. godini nadmašio je sve dosadašnje rezultate. Prema podacima službenog sustava eVisitor u zemlju je došlo više od 21,8 milijuna gostiju koji su ostvarili ukupno 110,1 milijun noćenja. To predstavlja porast od 2 % u dolascima gostiju i porast od 1 % u broju noćenja u odnosu na 2024. godinu. Velika većina noćenja, 104,6 milijuna, ostvarena je uz Jadransko more, dok su kontinentalne regije, uključujući Zagreb, zabilježile 5,6 milijuna noćenja, što odgovara porastu od 2 % u odnosu na prethodnu godinu.

Povijesni vrhunac i rekordni prihodi

„Zadovoljni smo postignutim rezultatima jer smo u 2025. godini postavili rekorde u svim segmentima. Predsezona i sezona bile su iznimno jake, posebno prosinac, kad je broj mjesečnih noćenja gostiju prvi put premašio milijun. Prvi put u našoj povijesti prešli smo granicu od 110 milijuna, a istodobno smo ostvarili i rekordne prihode“, naglasio je ministar turizma i sporta RH Tonči Glavina. Ministar je dodao da je 2025. godina također prekretnica zbog uspješne provedbe reforme turističkih kapaciteta, ali 2026. godina nosi nove izazove. Konkurentnost na tržištu, posebno omjer cijene i vrijednosti, igrat će ključnu ulogu u nadolazećem razdoblju, zbog čega Hrvatska dodatno jača svoje međunarodne marketinške i promotivne aktivnosti.

Mađarsko tržište: stabilna prisutnost, promjenjive putne navike

Mađarsko tržište odigralo je odlučujuću ulogu u dolaznom turizmu u Hrvatsku i u 2025. godini. Tijekom godine u zemlju je stiglo gotovo 785 tisuća mađarskih gostiju koji su ukupno ostvarili 3,76 milijuna noćenja. To predstavlja umjereni pad od 0,6 % u broju dolazaka i 3 % u noćenjima gostiju u usporedbi s 2024. godinom.

Kvarner je i dalje najpopularnija regija među mađarskim putnicima (1,12 milijuna noćenja gostiju), a slijede Istra (805 tisuća), zadraska regija (623 tisuće) i splitska regija (576 tisuća). Na razini naselja Crikvenica, Vir i Rovinj predvodili su ljestvicu, dok su Poreč, Medulin, Rab, Opatija, Lopar, Umag i Krk također bili među najpopularnijim destinacijama.

Dubrovnik

Prema podacima većina mađarskih gostiju i dalje samostalno organizira svoja putovanja (76 %), dok je 24 % došlo preko turističke agencije. Među vrstama smještaja dominirao je privatni smještaj (60 %), zatim hoteli (28 %) i kampovi (10 %).

Novi izravni let za Dubrovnik

Mađarsko tržište dodatno je ojačano činjenicom da će Wizz Air u lipnju pokrenuti izravni let između Budimpešte i Dubrovnika tri puta tjedno, što će dodatno poboljšati dostupnost južne Dalmacije i stvoriti nove mogućnosti za putnike zainteresirane za posjete gradovima te aktivni i kulturni turizam.

Kršul • Foto: Luka Esenko

„Soboslikar“ u Šibeniku

Hrvatsko kazalište Pečuh gostovalo je 3. veljače 2026. u Hrvatskom narodnom kazalištu u Šibeniku s predstavom „Soboslikar“, koja je praižvedena 12. prosinca 2024. godine. Riječ je o komediji američkog autora Donalda Churchilla koju je za potrebe produkcije Hrvatskog kazališta Pečuh adaptirala Nina Kleflin, a režiju potpisuje ravnatelj Hrvatskog kazališta Pečuh Slaven Vidaković.

U predstavi glume Maja Lučić (Maša), Dejan Fajfer (Valter) i Selen Andrić (Jasna).

Radnja komedije koja traje 85 minuta počinje povratkom Maše u njezin stan, gdje nalazi soboslikara koji tek počinje s radom. Već napeta situacija dodatno se komplicira dolaskom supruge muškarca s kojim Maša ima ljubavnu vezu odlučne da cijelu priču ispriča Mašinu suprugu (koji je na poslovnom putu).

Maja Lučić (Maša) i Selen Andrić (Jasna)

Neočekivano rješenje nastale situacije krije se u iznenađujućem talentu soboslikara, no ostaje pitanje hoće li to doista razriješiti zaplet ili će dodatno zakomplicirati odnose među likovima. Publiku očekuje komedija puna intriga, iznenađenja i ljubavnih obrata.

Branka Pavić Blažetin

IVAN GUGAN:

„Kad se govori o nama, govori se o jednoj od najorganiziranijih hrvatskih zajednica u svijetu.”

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

Sedma točka dnevnog reda sjednice Skupštine Hrvatske državne samouprave (HDS) održane 13. prosinca u sjedištu HDS-a u Budimpešti bila je postavljanje hrvatske narodnosne liste za parlamentarne izbore 2026. godine. Sjednica je bila zatvorena za javnost. Skupština je donijela odluku o listi na kojoj se nalazi šest kandidata, a prvi je na njoj predsjednik HDS-a Ivan Guga.

Kojim se principima Skupština HDS-a vodila pri postavljanju hrvatske narodnosne liste za parlamentarne izbore 2026. godine? Je li bilo više predloženih kandidata?

Tijekom sastavljanja liste bilo je više kandidata. Kad je riječ o prijedlozima koje su iznijeli zastupnici Skupštine HDS-a s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj, dogovorili smo se da lista bude sastavljena od ljudi iz svih regija. Riječ je o osobama koje su priznate i poznate ne samo u svojim sredinama nego i šire, ljudima koji su mnogima uzor te koji su se desetljećima dokazivali u hrvatskoj narodnosnoj politici, javnom životu, kulturi, organizacijama i samoupravama. Smatrali smo da su svojim radom zaslužili biti na listi i tog smo se načela dosljedno držali pri donošenju odluke na sjednici Skupštine HDS-a.

Prvi korak nakon sjednice bio je da u zakonskom roku od tri dana zapisnik pošaljemo nadležnim državnim tijelima, što smo i učinili. Slijedi službena predaja liste, potom prikupljanje potpisa koje također moramo pravodobno predati, a zatim i sama kampanja.

Osobno bih se želio susresti s ljudima, obići sve naše regije i u razgovorima i na tribinama saslušati njihove prijedloge, ali i iznijeti vlastite zamisli i viđenje budućeg rada. Vezu hrvatskog predstavnika u Mađarskom parlamentu i hrvatske zajednice zamišljam kao aktivnu i svakodnevnu, tijekom cijelog četverogodišnjeg glasnogovorničkog mandata.

Skupština je donijela odluku o listi. Prvi ste na njoj Vi, predsjednik HDS-a Ivan Guga, druga je zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković, treći je dr. sc. Andrija Handler, četvrta je zastupnica

HDS-a Marija Vargović, peti je zastupnik HDS-a Stipan Đurić, a šesti zastupnik HDS-a Robert Ronta. Vi vodite listu. Prije dvije godine vodili ste listu Saveza Hrvata u Mađarskoj i potom bili izabrani za predsjednika Hrvatske državne samouprave. Kako ste se odlučili voditi listu za parlamentarne izbore?

Smatram da je na svim političkim dužnostima nakon određenog vremena dobro da dođe do promjena, do novih ljudi i novih ideja koji razumiju izazove vremena u kojem živimo. Mislim da je to važno na svim razinama.

Uskoro će biti 12 godina otkako sam predsjednik Hrvatske državne samouprave. S jedne strane u tom je razdoblju puno toga napravljeno i promijenjeno, ali i sam osjećam da se s nekim stvarima danas teže nosim, dok su mlađim ljudima one dio svakodnevice. Upravo zato smatram da su promjene u sustavu zdrave da se izbjegne svojevrsna komocija i zadržavanje na starijim obrascima. S druge strane moram priznati da je to bilo iznimno intenzivno razdoblje. Nedavno sam pogledao podatke i shvatio da godišnje prijeđem oko 60 tisuća kilometara – i to samo vožnje automobilom. Trudio sam se redovito obilaziti sve naše regije, sva sela i naselja u kojima žive Hrvati. Taj stalni teren, razgovori s ljudima i prisutnost u zajednici bili su mi iznimno važni.

Došlo je, međutim, vrijeme kad je prirodno i odgovorno prepustiti vodeću ulogu mlađoj osobi, a pritom ostati aktivan i koristan zajednici na drugoj dužnosti. Upravo tako doživljam i svoju odluku da vodim ovu listu – kao nastavak angažmana, ali i kao korak prema prijenosu odgovornosti i iskustva.

Kako biste saželi tih 12 godina? U Skupštini HDS-a tijekom tih 12 godina, u tri mandata, bili su izabrani zastupnici s dviju državnih lista, pri čemu je u sva tri mandata većinu imala lista Saveza Hrvata u Mađarskoj nasuprot listi Udruga Hrvati – Horvátok. Različiti stavovi bili su osobito izraženi pri izboru dužnosnika te pri sastavljanju liste za parlamentarne izbore. Je li tako bilo i ovaj put?

Zbog toga vjerujem i vidim da novi zastupnici, kad nakon godinu ili dvije postanu dio sustava i aktivno sudjeluju u zajedničkom radu, više nemaju bojazni i ne traže sukobe, nego surađuju. Donekle se to vidjelo i na glasanju oko sastava liste. Dio zastupnika s druge liste nije bio protiv mene. Neki su čak izrazili poštovanje i rekli da im je žao što će otići s mjesta predsjednika Hrvatske državne samouprave. To je za mene dokaz da ljudi prepoznaju moja nastojanja da ujedini stavove i ljude s obiju lista, odnosno Hrvate u Mađarskoj.

Kad odlazim u različite krajeve, ne osjećam netrpeljivost ili to da nisam dobrodošao. To su moji dojmovi – ljudi očekuju da se bude među njima.

Kod utemeljenja sadašnjeg saziva Skupštine HDS-a Savezova većina, koju sam predstavljao, imala je nekoliko razgovora s predstavnicima liste Hrvati – Horvátok. Predstavili smo našu ponudu i obećanja prema njihovim zahtjevima i to smo održali. Tražili su određene funkcije poput mjesta predsjednika odbora i zamjenika predsjednika državne samouprave. Postojala je dobra volja, ali ne za osobu koju su oni predložili. Ono što smo dogovorili ispoštovano je i mislim da je Savezova većina u tom smislu postupila korektno.

Izbori će se održati 12. travnja. Prema trenutačnim podacima krajem siječnja u hrvatskom biračkom popisu upisano je 11 427 osoba, od čega njih 2425 želi ostvariti pravo glasa na parlamentarnim izborima. Te osobe mogu glasati za hrvatsku narodnosnu listu za parlamentarne izbore 2026., čime gube pravo glasa za stranačke liste. Svaki je glas važan, osobito u situacijama kad su izborne utrke jake i zahtjevne kao što će biti ovogodišnji izbori. HDS će u okviru izborne kampanje dobiti i sredstva iz državnog proračuna.

Već primjećujem, razgovarajući s kolegama drugih narodnosti, da se povećava tendencija da se glasače nagovara da se ispišu iz narodnog biračkog popisa za parlamentarne izbore i glasaju za stranke. Kod nas dosad još nije došlo do drastičnih promjena u broju upisanih u hrvatski birački popis, ali vjerojatno taj pritisak i ovdje postoji.

Mi razgovaramo s kandidatima s liste i s predsjednicima naših organizacija kako bismo ljude angažirali – ne da se ispisuju, nego da se što veći broj onih koji to dosad nisu učinili upiše u hrvatski birački popis za parlamentarne izbore. Taj broj planiramo zadržati i vjerujem da će tako i biti.

U sklopu kampanje preko Croatice i medijskih platformi obraćat ćemo se našim čitateljima i slušateljima, a s druge strane organizirat ćemo neposredne susrete s biračima. Pokušavamo utjecati na hrvatski identitet, probuditi hrvatsko srce u našim ljudima – bez obzira na stranačku pripadnost – kako bi svoj glas dali hrvatskoj listi, a da pritom ostane pravo glasa i za kandidata vlastitog biračkog okruga. Nije jednostavno, ali jasno je da se na tome mora raditi i da se radi.

Da bi lista bila valjana, dovoljan je i jedan glas i već imamo hrvatskog glasnogovornika. Za punopravni manjinski zastupnički mandat, tzv. povlašteni mandat, potrebno je pribaviti oko jednu četvrtinu glasova, koliko teži jedan zastupnički mandat. Za nas Hrvate to su trenutačno neostvarive brojke – između 25 i 30 tisuća glasova.

To ne možemo ostvariti – to je realnost. Nismo to uspjeli ni u protekla tri parlamentarna ciklusa. Glasnogovornika imamo od 2014. godine.

Glasnogovornik ima potpuno ista prava kao i zastupnik, ali nema pravo glasa. Njegovo predstavništvo

Predsjednik Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske

u vrhovnom zakonodavnom tijelu države ipak donosi određene koristi i dobrobiti zajednici.

Od 2014. godine imamo svojeg predstavnika u Mađarskom parlamentu, što predstavlja bitan iskorak naprijed. U parlamentu djeluje Odbor za narodnosti, u kojem su s lista državnih samouprava izabrani predstavnici 13 manjinskih zajednica.

Rad odbora iznimno je važan. Odbor ima pravo predlaganja zakonskih izmjena, a svi zakoni prolaze kroz njega. Ako manjine u Odboru zauzmu zajednički stav, time se povećavaju njihove šanse za postizanje konkretnih rezultata. Vjerujem da ćemo preko toga Odbora moći artikulirati svoje interese, kako u pitanjima povezanim s hrvatskom zajednicom, tako i u pitanjima drugih manjina.

Što se tiče organizacije, na sjednici na kojoj smo postavili listu bilo je riječi i o pitanju zašto ne postoji ured hrvatskog glasnogovornika u svim regijama. Ne vidim to kao realnu opciju zbog složene procedure dobivanja dozvola i sigurnosnih mjera vezanih uz prostorije. Ipak, ponukan možda i opravdanim kritikama, planiram u regijama organizirati redovite otvorene dane, saslušavati ljude, udruge i samouprave, razgovarati o planovima i problemima te, ako bude potrebno, razmotriti načine pružanja pomoći, uključujući i financijsku potporu.

Na parlamentarnim izborima održanim 3. travnja 2022. godine lista hrvatske nacionalne manjine dobila je 1692 glasa.

Podsjetio bih kako je na izborima 2022. godine lista njemačke nacionalne manjine s

24 023 glasa ostvarila povlašteni, punopravni zastupnički mandat (1/4 glasova potrebnih za osvajanje jednog mandata). Povlašteni mandat osvojili su i na izborima i 2018. Ja im i sada želim puno uspjeha (iako mislim da će im biti malo teže). I romskih glasača ima neusporedivo više nego nas Hrvata, možda i oni mogu postići što i Nijemci. Mi Hrvati vrlo smo aktivni, a naša lista bila je treća po broju osvojenih glasova. Taj broj možda na prvi pogled izgleda maleno, ali u ovim okvirima zapravo nije zanemariv.

Što mislite o sadašnjim zakonskim okvirima u kojima djeluje politika Hrvata u Mađarskoj? Što bi trebalo mijenjati? Dosad se o tome nije raspravljalo na sjednicama HDS-a. Primjeri problema uključuju biračke popise, kandidacijske organizacije, sustav narodnosnih samouprava te civilnu narodnosnu sferu

Kao predsjednik Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske imam uvid i smatram da je mađarska zakonska regulativa, u pogledu pravnih okvira za djelovanje narodnosti, jedna od najboljih, ako ne i najbolja u usporedbi s ostalim zemljama u kojima žive Hrvati izvan Hrvatske. Naravno, mi Hrvati u Mađarskoj znamo da se uvijek mogu naći modeli i izmjene koje bi dodatno poboljšale postojeći sustav. Sigurno će biti prilike i za to i neka se stvari mijenjaju, međutim, što se samog okvira i sustava tiče, osobno smatram da je dobar i ne bih ga mijenjao. Mnoge hrvatske manjinske zajednice teže upravo tomu da imaju model poput mađarskog, koji smatram vrlo uspješnim.

Maškare u Santovačkoj hrvatskoj školi

„Poklade su i ljudi su dani...” A ludo i zabavno bilo je i u Santovačkoj hrvatskoj školi, gdje su 10. veljače održane pokladne zabave nižih i viših razreda, omiljeni maskenbali. Pokladna zabava za učenike nižih razreda, koji su skloniji maskiranju i maškarama, održana je u Domu kulture, a za učenike viših razreda, kojima je zanimljivije Valentinovo, uz pokladni kviz, ples i druge zabavne sadržaje te zabavnu glazbu po njihovu izboru održana je u školskoj auli. U nižim razredima i vrtiću i ove godine kod djevojčica najviše je bilo princeza, ljepotica, čarobnjaka, crvenkapica, a kod dječaka bilo je gusara, policajaca, razbojnika, ratnika i ljudi pauka, a našla se i jedna prava mohačka buša.

Naravno, i kod nižih i kod viših razreda bilo je ukusnih sendviča, domaćih kolača i sokova te nagradne tombole.

Sutradan, 11. veljače, maškare su održane i u Hrvatskom vrtiću.

S. B.

SEGEDIN – U Segedinu je u Kazalištu „Pince” 17. siječnja premijerno izvedena drama „Noć bogova” hrvatskog književnika Mire Gavranca. Prijevod teksta na mađarski potpisuje Ivan Varga, režiju Orsolya Kancsár, a u glavnim ulogama nastupaju Gergely Csizmadia, Eszter Csépai i József Kancsár.

O predstavi: Što se događa kad se Molière, Luj XIV., Kralj Sunca, i dvorska luda

redovito susreću u istoj tajnoj sobi? Na mjestu gdje napokon mogu skinuti maske, gdje ne moraju biti vladar, pisac ili dvorski zabavljač, nego samo ljudi. Ili ipak ne?

„Noć bogova” duhovita je, ali i tamno obojena drama o moći, prijateljstvu i o tome kako se sve mijenja kad u igru uđe ljubav. Tragedija gospođice Molinó – koju Molière, na nagovor lude, postavlja na pozornicu – sve dovodi u pitanje. Predstava

je previše iskrena, drži preostro ogledalo i odjednom postaje jasno: netko je odgovoran za smrt mlade djevojke. Ta okrutna istina, međutim, ne slavi sjaj Kralja Sunca – a prijateljstvo koje je povezivalo trojicu muškaraca počinje se kobno raspadati.

Djelo Mire Gavranca istodobno je humoristično i jezovito te pokazuje koliko je moć krhka i koliko je umjetnost ranjiva kad se u sve umiješa i srce.

GRAD PEČUH OBILJEŽIO DAN NARODNOSTI

Grad Pečuh 18. prosinca 2025. godine obilježio je Dan narodnosti. Okupljene je u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu pozdravio gradonačelnik Attila Péterffy, a predsjednica Savjeta za narodnosti i civile Grada Pečuha Szilvia Bognár zahvalila je brojnim nazočnima na dolasku i potpori. Posebnu pozornost privukla je dodjela stipendija i priznanja učenicima i studentima nacionalnih manjina. Među nagrađenima bile su i dvije učenice iz hrvatske zajednice u Pečuhu – Mirna Mándity i Blanka Vanda Bosnyák.

U gradu Pečuhu djeluje 11 samouprava 11 narodnosti koje svojim radom oblikuju sliku grada. Grad Pečuh 2022. godine utemeljio je nagradu „Izvrstan učenik i student nacionalnih manjina Grada Pečuha“, namijenjenu mladima koji svojim talentom i predanošću doprinose razvoju vlastite zajednice, ali i cijeloga grada, gradeći mostove među kulturama.

Gradonačelnik Attila Péterffy u svojem je govoru istaknuo kako rad manjinskih samouprava ne obogaćuje samo njihove zajednice nego i cjelokupni kulturni život grada. Naglasio je ključnu ulogu Savjeta nacionalnih manjina. Također je podsjetio da je program očuvanja manjinskih vrijednosti, prijavljen na natječaj Saveza mađarskih lokalnih samouprava „Najbolje prakse lokalne samouprave“, ove godine osvojio izvrsno treće mjesto.

Nagrađene učenice iz hrvatske zajednice

MIRNA MÁNDITY

Mirna Mándity studentica je treće godine nastavničkog smjera hrvatskog i talijanskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Pečuhu. Osnovnu školu završila je u Hrvatskom obrazovnom centru Miroslava Krležę, a maturirala je u Gimnaziji Zoltána Kodálya.

Hrvatski jezik govori na razini materinskog jezika, aktivna je u životu pečuške hrvatske zajednice, a veliku ljubav gaji i prema košarci – danas kao igračica sveučilišne ekipe, ali i kao sutkinja i zapisničar-

ka. Svojom marljivošću, otvorenošću i svestranošću pravi je uzor mladima te je s punim pravom dobitnica nagrade Izvrсна učenica i studentica nacionalnih manjina Grada Pečuha.

Mirna i Blanka s predsjednikom Hrvatske samouprave Pečuha Stjepanom Blažetinom

BLANKA VANDA BOSNYÁK

Blanka Vanda Bosnyák maturantica je Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krležę, gdje je završila i osnovnu školu. Aktivna je članica školske i pečuške hrvatske zajednice, pjevala je u školskom zboru i svirala u školskom orkestru. Ostvarila je zapažene uspjehe na srednjoškolskim natjecanjima, a hrvatski jezik dodatno je usavršavala u jezičnim kampovima u Hrvatskoj.

Trenutačno je aktivna rukometašica PTE PEAC-a. Sa svojim znanjem, talentom i predanošću jedna je od istaknutih osoba svoje generacije te je također zasluženno primila nagradu Izvrсна učenica i studentica nacionalnih manjina Grada Pečuha.

Branka Pavić Blažetin

ŠAROŠ – Hrvatska samouprava Šaroša 24. siječnja organizirala je II. dane svetog Vinka uz posjet šaroškim podrumima. Krenulo se iz sela prema brdu iznad, gdje su se smjestili šaroliki vinogradi i podrumi. Vince im se smiješio iza oblaka. Posjećeni su podrumi Sebők, Balló, Balázs, Gerner i Tarnóczi. Uz kušanje vina i ukusne zalogaje druženje je bilo za ponoviti ga. Zastupnici Hrvatske samouprave Šaroša zahvaljuju vlasnicima podruma što su otvorili svoja vrata i tako srdačno ugostili goste. Zahvaljuju i svim posjetiteljima koji su im se pridružili i pomogli „nagovijestiti“ bogatu berbu. Sudeći po atmosferi, ove godine sigurno nitko neće ostati žedan.

PEČUH – U organizaciji Hrvatskog kluba „August Šenoa“ 29. siječnja u Mini galeriji Kluba otvorena je izložba radova Likovne kolonije „Charlotta Lavanda“. Kolonija se već više od dva desetljeća održava na otoku Prviču u blizini Šibenika, a okuplja umjetnike iz Mađarske. Svake godine radovi nastali na koloniji predstavljaju se uz potporu Hrvatskog kluba u Pečuhu te u V. gradskom okrugu Budimpešte u suradnji s tamošnjom hrvatskom samoupravom. Kustosica je izložbe Roberta Faltis.

LOTAR – U selu Lotaru djeluje hrvatska samouprava. Ona je 16. siječnja organizirala plesačnicu. Plesačnica u tamošnjem domu kulture trajala je od 18 do 21 sat navečer. Napomenimo kako je u studenom 2025. Hrvatska samouprava Lotara uz dan seoskog kermeza, blagdana svete Elizabete, organizirala druženje u mjesnom domu kulture s bogatim kulturnim programom. U programu su sudjelovali folkloriši iz Draža „Baranjski Šokci“ i KUD „Srebrna krila“ iz Bremena. Za zabavu se pobrinuo Orkestar „Baranjski Šokci“.

Pokladna priredba u Zuglóu

U organizaciji Samouprave Hrvata Zuglóa 5. veljače 2026. godine u Kući nacionalnih manjina Zuglóa održana je „Pokladna priredba” koja je privukla velik broj zainteresiranih.

Program je na hrvatskom i mađarskom jeziku u ime organizatorske samouprave otvorila Kristina Goher.

U sklopu programa voditeljica Centra nematerijalne kulturne baštine Etnografskog muzeja na otvorenome Senandrija dr. Eszter Csonka-Takacs održala je predavanje na mađarskom jeziku pod nazivom „Ophod buša nekad i danas”. Eszter, sama podrijetlom iz Mohača, govorila je o tome kako su nekad živjeli Šokci u Mohaču, kakve su običaje imali, odakle potječe pohod buša te koliko je šokački identitet i danas snažan.

Šokačka nošnja

Jelica Balatinac predstavila je u detalje šokačku narodnu nošnju koja je pripadala njezinoj majci. Nošnja je teška i vrlo ju je teško obući. Kratka je, odozdo ima čipku, a gornju suknju treba presvući točno tako da se na donjem rubu vidi samo čipka podsuknje. Važno je i kako se stavlja kecelja, kosa ili „kika” preko koje se stavlja kapica. Danas mnogi ne znaju kako se nekad stavljalalo. Jelica Balatinac kaže kako joj je žao jer je ta nošnja bila dnevna odjeća njezinih predaka. Smatra da, ako je netko ne zna obući, bolje da je ne nosi ili neka se raspita. Ona navodi redoslijed oblačenja nošnje. Najprije se obuku štrimfle, tj. čarape, zatim oplećak i obavezno bijelo krilo, obična podsuknja, a preko suknja od baršuna ili svile. Umjesto obuće Šokici se nosile čarapke koje su bile ručno pletene i imale đon. Cipele se

Organizatori s gostima

nisu nosile, tek mnogo kasnije. Jelica Balatinac ističe kako je sve što su nosili njezini predci bilo ručno rađeno. Najčešći motivi nošnje bili su cvijeće i grožđe, boje su pretežno bile roze, plave i zelene te su se ukrašavali s „jaspricama”, tj. flitrima.

Za dobro raspoloženje na priredbi pobrinuli su se Balint Horvat i prijatelji, čija je svirka prisutne mamila na plesni podij. HOŠIG-ova plesna skupina „Tamburica” izvela je koreografiju Andree Balint „Šokački plesovi iz Mohača”. Mlade plesačice bile su u pratnji dvojice bašara.

Prisutnima se obratila i predsjednica organizatorske samouprave Estera Daražac-Bakóczi, koja je svima zahvalila i pozvala goste na domjenak. Zabava i druženje potrajali su još dugo.

Kršul

HOŠIG-ova plesna skupina „Tamburica”

MLINARCI – Hrvatska samouprava Mlinaraca po tradiciji i ove godine organizirala je autobus za odlazak na najveću pokladnu priredbu koja je dobila mjesto i na popisu nematerijalne baštine UNESCO-a, a to su Mohačke buše. Putovanje 15. veljače u Mohač na veliku pokladnu manifestaciju, koja se s bezbroj niti povezuje s hrvatskom zajednicom u Mađarskoj, važno je bilo i radi upoznavanja pokladnih običaja drugih hrvatskih regija. Budući da samouprava nema dovoljno sredstava za troškove putovanja, zainteresirani su sami trebali platiti 15 tisuća forinti po osobi.

TRENUTAK ZA PJESMU

Prisutan kao svjetlost bez glasa

*Samo da se uz tebe budim,
meni na svijetu ne treba više.
Da svaku tvoju mijenu slutim,
da zrak u tvojoj blizini dišem.*

*Samo da tiho uz tebe šutim
prisutan kao svjetlost bez glasa.
I da ti oči očima ćutim,
kao da ću te izgubiti, sada, ovoga časa.*

Enes Kišević

PRIČA O BUŠAMA

U osječkom Muzeju Slavonije 5. veljače održana je priredba „Priča o bušama“. Odlukom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske krajem siječnja 2026. godine pokladni običaj baranjske buše, poklade i fašange proglašen je nematerijalnim kulturnim dobrom te je upisan u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Time je službeno potvrđena njegova kulturna, povijesna i identitetska vrijednost, ali i obveza njegova sustavnog očuvanja, prenošenja i dokumentiranja u suradnji s nositeljima običaja i lokalnom zajednicom.

Upravo je to bio povod za događanje u Muzeju Slavonije, koji aktivno sudjeluje u očuvanju te višestoljetne, žive i prepoznatljive prakse lokalne zajednice.

U zanimljivom razgovoru koji je moderirala Jesenka Ričl sudjelovali su voditeljica Etnografskih zbirki Muzeja Slavonije Tünde Šipoš Živić, samostalna konzervatorica Područnog konzervatorskog ureda u Osijeku Mirela Ravas te zastupnik Hrvatske samouprave Mohača Đuro Jakšić.

Đuro Jakšić istaknuo je kako još od školskih dana izrađuje maske za buše te je govorio o materijalima koji se pritom upotrebljavaju. Najbolje je drvo za izradu maske crvena vrba jer se lako rezbari i jer je lagana kad se osuši. Tradicija nalaže da se maska boji svinjskom krvlju, dodaju se rogovi – najčešće ovčji, ponekad i kravli – te da se buša odijeva u ovčje krzno.

„U moje doba, sve do moje osamnaeste godine, nismo imali mogućnost spremati se kao buše. Danas je situacija potpuno drukčija – djeca se žele odijevati kao buše već od malih nogu jer je to postalo popularno“, rekao je Jakšić opisujući običaje šokačkih Hrvata u Mohaču.

Dodao je kako je mohački pohod bušara prvo mađarsko kulturno dobro upisano na UNESCO-ov popis nematerijalne svjetske kulturne baštine. Taj su običaj u te krajeve donijeli Hrvati koji su se ondje počeli naseljavati prije otprilike tri stoljeća dolazeći iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Kao i u Mohaču, i u hrvatskoj Baranji običaj buša povezuje se s protjerivanjem Turaka, ali i s tjeranjem zime te nagovještajem proljeća, pa su

se u tradiciji maškaranja isprepleli povijesni motivi, običaji i legende.

Sudionici razgovora dotaknuli su se očuvanja tradicije u suvremenom kontekstu, osobnih i zajedničkih priča koje stoje iza buša, ljubavi prema običaju i vještine izrade maski, ali i šireg društvenog okvira u kojem buše djeluju kao snažan simbol pripadnosti, otpornosti i zajedništva. Govorilo se i o ulozi Hrvata u Mađarskoj, povezanosti s obiju strana granice te izazovima i mogućnostima očuvanja nematerijalne kulturne baštine danas.

Posebnu pozornost publike privukle su i zanimljivosti koje tu tradiciju čine jedinstvenom. Tako se larfa, tradicionalna maska buša, izrađuje od crvene vrbe i ne smije biti teža od 0,5 kilograma. Buše mogu biti zaljubljene, ali i ljute, što pokladnim danima daje posebnu živost i dinamiku. U trenutku skidanja maske prestaje i uloga buše, čime se dodatno naglašava snaga maske i samoga rituala.

Ta čudna, mistična bića, obučena su u izvrnute opaklje životinjske kože. Glave su im zakrabuljene nakaznim drvenim larfama, groznim životinjskim maskama, rogovima, rilastim nosovima. Opasani su konopcima na kojima su obješene po dvije klepke. Pojavljuju se pojedinačno ili u skupinama vitlajući svojim drvenim buzdovanima, pušući u fantastično velike drvene trube, dižu svojim klepkama i škrebetaljkama urnebesnu galamu... Čitam napis iz 1962. godine.

Branka Pavić Blažetin • Foto: MTI

Bogatstvo...

Matija Kalkan, majstor narodne umjetnosti

Svijećnica u Budimpešti

U organizaciji triju hrvatskih samouprava iz Budimpešte – Hrvatske samouprave Ferencvároša, Hrvatske samouprave Čepela i Hrvatske samouprave XVI. okruga – 1. veljače organizirana je sveta misa u budimpeštanskoj crkvi Rana sv. Franje u povodu Prikazanja Gospodinova, tj. Svijećnice.

Svijećnica je blagdan iz kojega su se razvili mnogi kršćanski običaji. Blagdan Prikazanja Gospodinova Crkva slavi 2. veljače, četrdeset dana nakon Božića. S blagdanom Svijećnice povezuje se i blagoslov svijećā koje se potom upotrebljavaju u obredima krštenja, tijelovskim procesijama i drugim liturgijskim slavljinama.

Svetu misu na hrvatskom jeziku predvodio je velečasni Vjenceslav Tot. Misa je počela blagoslovom i paljenjem svijećā, kako je običaj na blagdan kojim se slavi događaj iz Isusova djetinjstva, jer svijećā simbolizira Krista, tj. Svjetlo za prosvjetljenje naroda.

Velečasni Vjenceslav Tot podsjetio je kako su prema Mojsijevu zakonu Josip i Marija donijeli malog Isusa u jeruzalemski hram kako bi ga, kao prvorodnenca, obredno prik-

Dio vjernika

zali Bogu. Također je spominjao kako je prema Zakonu četrdesetog dana nakon poroda roditelja trebala primiti blagoslov u hramu, a roditelji su kao žrtvu prinosili janje mlađe od godinu dana ili mladu golubicu. Oni siromašniji donosili su dva goluba. Tako je i Isusova majka Marija, što ukazuje na to da je Isus odrastao skromno. U skladu s Isusovim dje-

tinjstvom sam obred prošao je jednostavno i nenapadno. Prema Mojsijevu zakonu u hramu se zatekao starac Šimun, koji je u djetetu prepoznao Mesiju, primio ga u naručje i izgovorio proročke riječi. U hramu je bila i proročica Ana, koja je molitvama i zahvalama slavila Boga i svjedočila dolasku Otkupitelja.

Isusovo prikazanje u hramu naviješteno je i u Starom zavjetu po proroku Malahiji: „I doći će iznenada u Hram svoj Gospod kojega vi tražite i anđeo Saveza koga žudite“ (Mal 3,1).

Na kraju mise velečasni Tot svima je podijelio blagoslov grla kao molitvu za zdravlje i zaštitu od bolesti s obzirom na to da se 3. veljače slavi blagdan svetog Blaža (svetog Vlaha), biskupa i mučenika.

Kršul

ERASMUS+

Jedanaest učenika i troje nastavnika Glazbene škole u Varaždinu boravilo je od 14. do 24. siječnja na Konzervatoriju Béle Bartóka u Budimpešti u okviru projekta Erasmus+. Prvi dani mobilnosti bili su posvećeni upoznavanju mađarskog sustava glazbenog obrazovanja i njegovih vodećih institucija. Sudionici su posjetili Akademiju Liszt te domaćinsku školu, gdje su se upoznali s nastavnim programima, profesorima i međunarodnim okruženjem u kojem se obrazuju mladi glazbenici.

Drugi dan mobilnosti obilježio je odlazak u Kecskemét, rodni grad Zoltána Kodályja. Posjetili su Kodály Institute s posebnim naglaskom na Kodályevu metodu i njezin trajni utjecaj na suvremenu glazbenu pedagogiju. Posjetili su i Leskowsky Museum, jedinstvenu zbirku glazbala iz cijelog svijeta.

Ova mobilnost predstavlja iznimnu priliku za stručno usavršavanje učenika i nastavnika, razmjenu znanja i iskustava te jačanje međunarodne suradnje, potvrđujući važnost programa Erasmus+ u razvoju kvalitete glazbenog obrazovanja i europske kulturne povezanosti.

Nakon prvih radnih dana, ispunjenih nastavnim i umjetničkim aktivnostima, slobodni vikend iskoristili su za razgledavanje Budimpešte i njezinih najpoznatijih znamenitosti.

U nastavi svojih temeljnih instrumenata te na satovima teorijskih glazbenih predmeta, radi što boljeg upoznavanja Kodályeve metode, sudjelovali su i učenici i nastavnici koji su imali priliku pratiti nastavu individualnih predmeta, teorijskih glazbenih predmeta, komorne glazbe, orkestra i zbora. Nazočili su i satovima koji nisu u planu i programu glazbenih škola u Varaždinu, čime su stekli dragocjena nova pedagoška iskustva i ideje za daljnji rad.

Poseban naglasak stavljen je i na upoznavanje. Naime, učenici obiju škola održali su prezentacije o svojim institucijama i gradovima, dodatno jačajući međunarodnu i kulturnu razmjenu i prijateljstva koja nadilaze učionice. Posjetili su i Veleposlanstvo Republike

Na izletu

Hrvatske u Budimpešti, gdje ih je 19. siječnja primio veleposlanik Mladen Andrić. Ravnatelj škole Davor Matačić prenio je kako je razlog boravka u Budimpešti ostvarivanje mobilnosti u okviru projekta Erasmus+ u suradnji s Konzervatorijem Béle Bartóka, jedne od najuglednijih glazbeno-obrazovnih institucija u Mađarskoj. Mobilnost je usmjerena na stručno usavršavanje učenika i nastavnika, razmjenu pedagoških praksi te jačanje međunarodne suradnje u području glazbenog obrazovanja. U okviru ostvarivanja programa učenici su održali i zajednički koncert s učenicima iz Budimpešte. Na koncertu su sudjelovali komorni ansambli i solisti Glazbene škole u Varaždinu i Konzervatorija Béle Bartóka.

Branka Pavić Blažetin

Županijski hrvatski bal u Sambotelu

U organizaciji Hrvatske samouprave Prisike, Mjesne samouprave Prisike te Hrvatske samouprave Željezne županije 31. siječnja u Sambotelu je održan tradicionalni Županijski hrvatski bal, jedno od najvažnijih godišnjih okupljanja gradišćanskih Hrvata. Na bal svake godine dolazi velik broj Hrvata i Hrvatica iz regije te brojni uzvanici i gosti, a ove godine taj se broj približio, prema riječima organizatora, brojcima od 700 posjetitelja. Bal se već godinama organizira pod geslom „Gizdav sam da sam Hrvat...”

Program je počeo izvođenjem himne gradišćanskih Hrvata – „Hrvat mi je otac” i pozdravnim govorima. Okupljenima su se obratili veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan, predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije Rajmund Filipović, županijski povjerenik Zoltán Vámos, predsjednik Županijske skupštine Željezne županije László Majthényi, gradonačelnik Sambotela dr. András Neményi te načelnik Prisike József Kornfeid. U svojim govorima istaknuli su važnost očuvanja jezika, kulture i zajedništva gradišćanskih Hrvata.

Kulturno društvo „Zviranjak”

U kulturnom programu nastupilo je Kulturno društvo „Zviranjak” iz Prisike. Najprije je nastupio zbor s vijencem starih pjesama, a zatim plesači uz glazbenu pratnju prisikičkih tamburaša. Izveli su koreografiju „Mesopust u Prisiki”. Potom je predsjednica Hrvatske samouprave Prisike Edit Kelemen službeno otvorila bal, nakon čega je uslijedio svečani ples na pjesmu „Ja sam prisikički mladi”.

Brojni gosti

Za balsko raspoloženje bili su zaduženi sastavi „Karambolo”, „Pin-ka Band” te „Fenomen Band” iz Hrvatske. Oni su stvarali odličnu atmosferu i držali plesni podij punim do zore.

„Mesopust u Prisiki”

Tijekom večeri sudionici su se družili, susretali stare prijatelje i poznanike te uživali u opuštenoj i prijateljskoj atmosferi koja je obilježila cijelo događanje.

Brojni svirači

Pun plesni podij

„Ja već ne živim u Prisiki, ali sveneg je dobro ponovo se družiti, tancati i skupa jačati snjimi”, rekla je jedna od sudionica bala. Među gostima bala bilo je puno mladih ljudi, što je potvrdilo kako se tradicija, kultura i identitet uspješno prenose na mlađe generacije.

Andraš Kovač • Foto: József Kleiningner

Podravska svinjokolja

U organizaciji Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” 7. veljače u dvorištu centra održana je tradicionalna pokladna priredba „Podravska svinjokolja”. I ove se godine na poziv organizatora odazvalo osam ekipa, a međunarodni karakter manifestaciji dala je ekipa iz prijateljskog naselja Sopje, „Sopjanski bećari”, predvođena načelnikom Berislavom Androšem, koji je sudjelovao i u radu ocjenjivačkog suda.

Iako je, prema riječima organizatora, jutro počelo kišovitim vremenom, to nije spriječilo vrijedne ekipe koje su s radom počele još prije svitanja. Svi su se trudili da se i ovogodišnje kolinje provedu na tradicionalan način, dok se ocjenjivački sud pobrinuo da se poštuju običaji i pravila natjecanja. U prijedodnevrim satima sunce se probilo kroz oblake dodatno uljepšavši atmosferu i rad marljivih muškaraca i žena, za čije se dobro raspoloženje neumornom svirkom pobrinuo orkestar sastavljen od podravskih svirača.

kazao je i glasnovornik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga, koji je koordinirao rad zajedničke ekipe Zrinski – Veterani. Našli su se oko zajedničkog rada načelnici, odgajatelji, profesori, kulturni djelatnici, zastupnici, umirovljenici, novinari i urednici.

„Klanje mangelice, paljenje dlake, mljevenje mesa i priprema smjese za kobasice, pečenje ćurki, priprema frišketine i kuhanog vina – ništa nije izostalo”, izjavila je za Hrvatski glasnik v. d. ravnateljica Vesna Velin. Svoje umijeće po-

Ocjenjivački sud proglasio je pobjednike u više kategorija. Najljepšu slaninu pripremila je ekipa Hrvatske samouprave Lukovišća, najljepšu šunku ekipa J. G. Dž. – Zrinski – Veterani, dok je najbolje kuhano vino pripre-

mila ekipa „Podravci” iz Daranja. Najbolju rakiju imala je ekipa iz Sopje. Nagrada za najbolje čvarke pripala je ekipi Hrvatske samouprave Potonje, dok je najbolju pečenu kobasicu pripremila ekipa Hrvatske samouprave Lukovišća.

I načelnik Daranja László Villányi i načelnik Potonje Tamás Reiz pokazali su kako se miješaju čvarci. Prekrasan štand imali su svi, ali istaknuo se štand Lukovišća i Bojeva. Kolača je bilo raznih vrsta, pa se uz kolinjske slastice moglo i njima sladiti.

Ćurka (Hurka) kao specijalitet također je bila predmet ocjenjivanja. Najbolju pečenu ćurku prema ocjeni stručnog suda pripremila je ekipa Hrvatske samouprave Šomođske županije, dok je najbolju frišketinu pripremila ekipa Hrvatska zajednica. Frišketa je svježe pečeno meso s repicama i zeljem ili, kako bi se reklo, krumpirom i kupusom.

Najekipom ovogodišnje Podravske svinjokolje proglašena je ekipa Hrvatske samouprave Bojeva.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

Mala stranica

IZ ŽIVOTA NAŠIH ŠKOLA

Krležine djevojke

Učenici Hrvatske osnovne škole i gimnazije Miroslava Krleže krajem siječnja sudjelovali su na tradicionalnom sportskom natjecanju Sveučilišta u Pečuhu pod naslovom „Teren je tvoj”. Hrvatska ustanova posebnu pozornost posvećuje sportskim aktivnostima radi dobrog fizičkog i mentalnog zdravlja svojih polaznika. Učenici mogu birati među raznim sportskim aktivnostima, stoga su uvijekbani u odbojci, košarci, nogometu, stolnom tenisu te u narodnom plesu i drugim sportovima. Cilj natjecanja „Teren je tvoj” ovaj put nije bio isključivo nadmetanje u sportskim disciplinama, već upoznavanje visokoškolske ustanove, druženje s vršnjacima uz vesele sportske aktivnosti te dobivanje uvida u život na fakultetima.

SVJETSKI DAN ČITANJA BAJKI

Vjerujem da nema djeteta koje ne voli bajke. Djevojčice bi često voljele postati princeze ili dobre vile, a dječaci prinčevi, junaci koji će istrijebiti zlo te će nakon toga svi živjeti sretno. Svjetski dan čitanja bajki, koji se obilježava 26. veljače, podsjeća nas na važnost bajki u životima djece i odraslih. Bajke su više od zabave – one su ključne za razvoj mašte, emocionalnu inteligenciju i razumijevanje svijeta oko nas. Svaka bajka nosi sa sobom vrijedne pouke o hrabrosti, ljubavi, prijateljstvu i borbi između dobra i zla. Bajke su prisutne u svim kulturama, svaka sa svojim specifičnostima i tradicijama, no sve imaju zajednički cilj: prenošenje vrijednosti i mudrosti s generacije na generaciju. Od Grimma, Hansa Christiana Andersena do suvremenih autora, bajke su oblikovale naše djetinjstvo i nastavile nas inspirirati tijekom cijeloga života. Obilježavanjem ovoga dana pozivamo vas da se prisjetite ljepote bajki i uživajte u njihovim pričama, bilo to uz čitanje ili uz animirane filmove.

Punjenje hranilice

Hrvatska osnovna škola „Katarina Zrinski” iz Serdahela 2021. godine osvojila je naslov ekološke škole, a u sklopu tog projekta posebno se brine o prirodi i okolišu. Po razredima se organiziraju čišćenja okoliša, učenici su posadili stabla po dvorištu, a tijekom zime brinuli su se i za ptice. Učenici četvrtog razreda s učiteljicom Agicom Pinterić, reciklirajući razne kutije i plastične boce, izradili su hranilice za ptice te ih napunili sjemenkama. Stavili su ih na stabla oko škole kako bi ptice u velikoj hladnoći imale dovoljno hrane.

BAJKE ZA SVE NARAŠTAJE

ŠTO JE BAJKA?

- ▶ kraća priповijest koja se temelji na mašti
- ▶ nema određenog vremena i prostora
- ▶ susrećemo se s fikcijom i čudom
- ▶ etika dobra i zla

KAKO SU NASTALE BAJKE?

- ▶ nekad davno ljudi su počeli pričati izmišljene priče uz ognjišta nakon večere
- ▶ kako je vrijeme prolazilo, bajke i priče prikupljane su i zapisivane
- ▶ bajke su zapisane u posljednjih 200 godina, a pričale su se stotinama, pa i tisućama godina prije toga

ODGOJNA VRIJEDNOST BAJKE

- ▶ obogaćuje emocionalni svijet, pomaže u prepoznavanju i razvijanju istinskih vrijednosti
- ▶ nudi jednostavan uvid u dobro i zlo
- ▶ u bajkama redovito pobjeđuje dobro – dobro se nagrađuje, a zlo kažnjava (pouka za život kakav bi trebao biti)
- ▶ ima ljekovit učinak na emocionalnu ravnotežu
- ▶ likovi se bore i pobjeđuju u teškim situacijama

PUSTARU PREPLAVILI „FAŠENKI“

Tradicionalni Pomurski fašnik u organizaciji hrvatske i mjesne samouprave Pustare 14. veljače okupio je „fašenke“ iz hrvatskih pomurskih naselja. Nakon ophoda „fašenka“ po seoskim ulicama svi su se okupili u domu kulture, gdje su mališani iz vrtića prikazali prigodni program, a fašničke ekipe iz raznih mjesta prikazale su šaljive i vesele programe. Okupljene su pozdravili predsjednik Hrvatske samouprave Pustare Csaba Preksen i načelnik Laci Prekšen te su dodijelili nagrade najboljim maskama. Priredbu su posjetili i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés te izaslanstvo iz Međimurja koje je predvodio Josip Grivec, predsjednik Europske grupacije za teritorijalnu suradnju Regija Mura.

Mještani su pozdravili „fašenke“

Program mališana

Pomurski fašnik osmislila je Hrvatska samouprava Pustare prije 18 godina radi njegovanja starih hrvatskih običaja fašnika i radi toga da se Hrvati iz regije okupe, vesele, druže i jačaju zajedništvo. Danas je to zajednička priredba i narodnosne i mjesne samouprave, rekao je predsjednik Hrvatske samouprave Pustare Csaba Preksen. Naime, sve što se događa u selu radi se zajedno, samouprave si međusobno pomažu.

„Biseri Pustare“ kao vještice

Ovogodišnji Pomurski fašnik bio je osmišljen po staroj navadi da se sudionici okupe pred domom kulture i uz viku, ples i pjesmu prođu kroz selo kako bi otjerali zimu i kako bi zatim u domu kulture prikazali program koji još više veseli okupljene. Prijašnjih su godina organizatori određivali temu fašnika, no ovaj put svatko se obukao u ono što je htio. Među djecom bilo je vojnika, policajaca, frizera, meduza, vila, pauka, tikvi i mnogih drugih maski, dok su se članovi KUD-a

„Sumarton“ (voditelj: Jožo Đuric) obukli u crvene paprike. Naime, prije nekoliko godina s tom su maskom predstavili Mađarsku na krnjevalu u Kaštelu. Članice Pjevačkog zbora „Biseri Pustare“ (voditeljica: Gabrijela Prekšen) obukle su se u vještice pa su plesom vještica posebno obradovala okupljene. Iako članovi Kulturnog društva „Mura“ iz Serdahela (voditeljica: Marija Vargović) nisu sudjelovali u povorci, ipak su priredbu obogatili vrlo šaljivim kajkavskim scenskim igrama kojima su ismijali svakodnevni život pomorskog čovjeka. Najveći pljesak dobili

Povorka na ulicama

su mališani iz vrtića koji su naučili mnoštvo pjesmica i plesova za Fašnik i to prikazali publici.

Umirovljenici su pričali o starim vremenima kad su odrasli „fašenki“ (maškare) po noći hodali po selu, glasno vikali, pjevali i maskirali se tako da ih nitko nije mogao prepoznati. Najčešće su se muškarci oblačili u žensku odjeću, žene u mušku, a na lice bi stavili masku od plahte ili čarapa. Tako se fašenk nije mogao prepoznati, možda samo ako bi se netko oglasio pa bi ga bilo moguće prepoznati po glasu. Pravilo je bilo da je onaj tko se prepoznaje trebao skinuti masku, a nekad je bio kažnjen i time da je morao otići kući. Kod svake kuće rado su čekali fašenke, nudili ih vinom i „fankima“ (krafnama), a kad bi se okupilo više ekipa fašenka, zajedno bi plesali i pjevali.

Gostoprimstvo na Pomurskom fašniku i ovaj je put bilo izvrsno. Svi sudionici ponuđeni su svinjokoljskom večerom te krafnama, kolačima i ukusnom kapljicom. Naravno, nije mogao izostati ni fašnički bal na kojem su „fašenki“ plesali do dugo u noć.

Beta

Promocija Hrvatskog kalendara za 2026. godinu u Baji

Prisjećanje na biskupa Ivana Antunovića

U suorganizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata i Neprofitnog poduzeća „Croatica“ 28. siječnja u Baji je predstavljen Hrvatski kalendar za 2026. godinu te je obilježena obljetnica smrti preporoditelja bačkih Hrvata – biskupa Ivana Antunovića.

Priredba je počela polaganjem vijenca na kip biskupa Ivana Antunovića (1815. – 13. siječnja 1888.), preporoditelja bačkih Hrvata, u povodu obilježavanja 138. obljetnice njegove smrti. U nazočnosti bunjevačkih, šokačkih i rackih Hrvata iz Baje i okolnih naselja uz prigodne riječi Stipana Balatinca zajednički vijenac položili su predsjednik HDS-a Ivan Gugan, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac i predsjednik županijske hrvatske samouprave Joso Šibalin.

Branka Pavić Blažetin, Stipan Balatinac i Timea Šakan-Škrilin

Nakon prisjećanja bački Hrvati iz Baje i okolnih naselja okupili su se u prostorijama Kulturnog centra bačkih Hrvata. U ime domaćina nazočne goste i sudionike srdačno je pozdravio ravnatelj Mladen Filaković.

Dio posjetitelja

Godišnjak Hrvata u Mađarskoj, izdanje u nakladi NP-a „Croatica“, predstavila je urednica Branka Pavić Blažetin te je u razgovoru s novinarom Stipanom Balatincom prikazala koncepciju, sadržaj i tematsku raspodjelu kalendara. Ukazala je na posebnost toga de-

Dio uzvanika i posjetitelja

setljećima najomiljenijeg i najtiražnijeg izdanja Hrvata u Mađarskoj, koji je po sadržajnom i tematskom bogatstvu događanja i osoba, od Bačke do Gradišća, poistovjetila sa škrinjom naših starih. Posebno je zahvalila suradnicima iz Bačke, što su dugi niz godina dr. sc. Živko Gorjanac iz Baje, Matija Jelić Baltin iz Santova, Marija Patarčić-Kubatov iz Gare, Slaven Bačić iz Subotice, Tomislav Žigmanov iz Subotice i brojni drugi.

Mladen Filaković

Branka Pavić Blažetin i Stipan Balatinac

Spomendanu i promociji nazočili su i predsjednica HS-a Baje Angela Šokac-Marković, predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“ iz Subotice vlč. Josip Štefković i ravnateljica NP-a „Croatica“ Timea Šakan-Škrilin.

Promociju je bunjevačkim melodijama uljepšao mladi TS „Šugo“, osnovan na proljeće prošle godine pod okriljem Kulturnog centra bačkih Hrvata.

S. B. • Foto: S. B. i TŠŠ

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA RASPISUJE

NATJEČAJ ZA RADNO MJESTO

GLAVNOG RAVNATELJA / GLAVNU RAVNATELJICU

Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleža

Glavni ravnatelj / glavna ravnateljica odgovoran/na je za stručno i zakonito vođenje odgojno-obrazovne ustanove u skladu s važećim zakonskim propisima. U njegove/njezine zadaće osobito spada:

- vođenje i nadzor pedagoškog rada
- redovito preispitivanje i po potrebi izmjena temeljnih dokumenata ustanove
- jačanje hrvatskog nacionalnog identiteta u ustanovi.

Radno mjesto

- Vrsta radnog odnosa: radni odnos u sustavu javnog obrazovanja
- Radno vrijeme: puno radno vrijeme (40 sati tjedno)
- Trajanje radnog odnosa: na određeno vrijeme

Mjesto rada

Baranjska županija, 7624 Pečuh, Szigeti út 97.

Uvjeti natječaja

Kandidati moraju zadovoljavati sljedeće uvjete:

- nekažnjavanost i poslovna sposobnost
- mađarsko državljanstvo
- obveza podnošenja imovinske kartice
- završen sveučilišni diplomski studij (MA/MSc)
- najmanje 4 godine stručnog iskustva
- najmanje 3 godine iskustva u vođenju ustanove
- položen odgovarajući stručni ispit sukladno Vladinoj uredbi br. 401/2023. (VIII.30.)
- znanje hrvatskog jezika na razini C1 (viša razina).

Dokumentacija uz prijavu

Uz prijavu kandidati su dužni priložiti:

1. presliku diplome o stečenoj stručnoj spremi
2. dokaz o znanju hrvatskog jezika
3. izjavu o suglasnosti za obradu osobnih podataka
4. stručni životopis s fotografijom na hrvatskom i na mađarskom jeziku
5. program rada / voditeljski program na hrvatskom i na mađarskom jeziku
6. uvjerenje o nekažnjavanju (ne starije od 3 mjeseca).

Rok i način prijave

Rok za podnošenje prijave: **23. ožujka 2026. godine do 16 sati.**

Prijave se dostavljaju:

- elektronički (skenirano, po mogućnosti u PDF formatu) na: hds@horvatok.hu ili
- poštom na adresu: Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.

Uz naznaku: „Natječaj – glavni ravnatelj Miroslav Krleža”

Službeni i cjelokupni javni poziv može se pronaći na mrežnim stranicama <http://kozszolgallas.ksz.gov.hu> i www.horvatok.hu.

ERD (ANDZABEG) – U desetom kolu EHF Lige prvakinja, najelitnijeg europskog klupskog natjecanja, rukometašice RK-a „Podravka” borile su se 18. siječnja u Erd Areni protiv raspoložene ekipe FTC-Rail Cargo Hungaria, koja je slavila 31 : 23 (15 : 13). Nakon završetka utakmice svoje dojmove otkrili su glavni trener Ivica Obrvan te kapetanica Sara Šenvald.

„Apsolutni favorit u utakmici kod kuće od početka je bila ekipa Ferencvarosa. Mogu pohvaliti svoje djevojke da su, pogotovo u prvom dijelu, sjajno parirale. Imali smo iznimno raspoloženu Luciju Bešen na vratima. Možda smo na poluvrijeme mogli otići i s povoljnijim rezultatom od – 2. Nedostatak velikog broja igračica morao se u jednom dijelu utakmice osjetiti. Osjetio se sredinom drugog dijela kad smo ostali bez snage i bez koncentracije. Početkom drugog poluvremena Matea Pletikosić požalila se na bol u nozi, u zglobu stopala, što ju muči već neko vrijeme. Pokušala je u dva napada odigrati, međutim nije mogla. U tim rotacijama bili smo kratki. Pružili smo dobru borbenost i dobro zalaganje, ali ne i rezultat. S obzirom na okolnosti i mogućnosti pružili smo dobru utakmicu. Ivana Fratik pokazuje je potencijal, odigrala desetak minuta te postigla gol. Sve ostale igračice su se borile, dok na desnom krilu nažalost nemamo nijednu igračicu pa smo promijenili četiri. To se mora poznati protiv ovako vrhunskih ekipa. Ostajemo dalje u fokusu na ono što nas čeka.”

VELIKA KANIŽA – Hrvatska samouprava Velike Kaniže 27. veljače u Prosvjetnom centru „Szigmond Móricz” u Kaniži s početkom 17:30 priređuje Gastronomsku i kulturnu večer „Kupus u hrvatskoj gastronomiji” i plesačnicu. O tradicionalnim jelima od kupusa govorit će umirovljena učiteljica Jelena Mihović Adam, a plesačnicu će voditi učitelj Ivan Magdić uz pratnju Tamburaškog sastava „MužiKaj”.